

Handläggare: Ariane Andersson
Telefon: 08-508 20 065

STOCKHOLMS STADS ÄLDREOMSORGSPLAN ÅR 2006-2010

Svar på remiss från socialroteln, kommunstyrelsen

FÖRSLAG TILL BESLUT

Vantörs stadsdelsnämnd åberopar förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2005-08-31, som svar på remissen om Stockholms Stads äldreomsorgsplan år 2006-2010.

Monika Viklander
Stadsdelsdirektör

Margaretha Selin
Avdelningschef

SAMMANFATTNING

Socialroteln har remitterat samtliga stadsdelsnämnder *Stockholms stads äldreomsorgsplan för år 2006-2010*. Enligt förvaltningen stämmer planens innehåll i huvudsak överens med den inriktning som Vantörs äldreomsorg har, t.ex. när det gäller personalutbildning och när det gäller stöd och hjälp i det ordinarie boendet. Förvaltningen anser också att strukturen för planen har blivit tydligare jämfört med den nuvarande äldreomsorgsplanens struktur. Samtidigt menar förvaltningen att planens mål och strategier istället skulle kunna inordnas i stadens budgetstyrning.

ÄRENDETS BEREDNING

Ärendet har utarbetats inom äldre- och handikappomsorgen. Äldreomsorgsplanen har behandlats på pensionärsrådets sammanträde den 23 augusti i år. Vid sammanträdet lämnade både Pensionärernas Riksorganisation (PRO) Högdalen-Bandhagen och Sveriges Pensionärsförbund (SPF) Hagsätra-Rågsved skriftliga synpunkter. Dessa sammanfattas nedan och de är, tillsammans med sammanträdesprotokollet, bilagda detta ärende.

BAKGRUND

Nuvarande äldreomsorgsplan antogs av kommunfullmäktige i november år 2000 och gäller för åren 2001 till och med 2005.

Äldreomsorgsberedningens kansli, som finns vid Stadsledningskontorets finansavdelning, har utarbetat ett förslag till en äldreomsorgsplan för åren 2006 till och med 2010. Förslaget har tagits fram inom en arbetsgrupp med representanter från äldreomsorgsberedningens kansli, stadens äldreombudsman och från stadsdelsförvaltningarna.

Äldreomsorgsplanen ska vara en kommungemensam plattform och vara vägledande i stadsdelsnämndernas utformning av sin verksamhet. Den föreslagna nya äldreomsorgsplanen är uppbyggd kring ett övergripande mål för verksamheten och sex strategier för måluppfyllelse.

Mål för äldreomsorgen 2006-2010

Äldre i Stockholms stad ska ges förutsättningar att leva under goda och trygga levnadsförhållanden.

Strategier för måluppfyllelse

- Äldreomsorgen ska arbeta förebyggande och aktivt delta i samhällsplaneringen.
- Det ska finnas ett varierat utbud av stöd- och hjälpinsatser som ger äldre goda förutsättningar för ett väl fungerande och tryggt liv i den egna bostaden.
- Det ska finnas vård- och omsorgsboende med speciella inriktningar som tillgodoser äldres olika behov.
- Det ska finnas ett varierat utbud av stöd- och hjälpinsatser till dem som vårdar anhöriga/närstående.
- Anställda inom äldreomsorgen ska ha hög kompetens som svarar mot de krav som verksamheten ställer.
- Den kommunala äldreomsorgen ska samarbeta med landstingets hälso- och sjukvård med fokus på den enskildes behov.

Inriktningen inom dessa områden specificeras närmare i äldreomsorgsplanen. Äldreomsorgsplanen fokuserar särskilt stöd- och hjälpinsatser i det ordinarie boendet eftersom en stor del av framtidens äldreomsorg kommer att finnas inom hemtjänstens verksamhetsområde. Stödinsatserna i det ordinarie boendet behöver enligt planen utvecklas med nya arbetsformer, ökad spetskompetens och ett nära samarbete med landstinget. I planen föreslås också att alla särskilda boendeformer ska få en gemensam benämning, vård- och omsorgsboende. Äldreomsorgsplanen betonar även att det, för att kunna behålla och rekrytera personal, måste finnas möjligheter till utveckling inom yrkesområdet. Ett sätt kan vara att personalen kan välja olika specialismråden att arbeta inom, till exempel med demenssjukdomar eller med psykiska sjukdomar.

Äldreomsorgsplanen ska följas upp genom att stadsdelsnämnderna i sina verksamhetsberättelser redovisar hur äldreomsorgen bedrivs med utgångspunkt i äldreomsorgsplanens mål och strategier. Efter halva planperioden, under år 2008, ska stadsledningskontoret följa upp äldreomsorgsplanen. Resultatet av denna uppföljning ska ligga till grund för kommande äldreomsorgsplan.

SAMMANFATTNING AV SYNPUNKTER FRÅN PENSIONÄRSORGANISATIONERNA

Stadsdelsnämndens pensionärsråd behandlade på sitt sammanträde den 23 augusti 2005 äldreomsorgsplanen. Både Pensionärernas Riksorganisation (PRO) Högdalen-Bandhagen och Sveriges Pensionärsförbund (SPF) Hagsätra-Rågsved lämnade då skriftliga synpunkter (som är bilagda detta ärende).

PRO framförde bland annat att de anser att äldreomsorgsplanen som helhet är ett mycket positivt förslag, även om flera punkter redan är diskuterade och väl kända. PRO invänder dock mot beteckningen vård- och omsorgsboende och föreslår istället begreppet vård- och serviceboende. Vidare understryker man behovet av att marknadsföra vårddyrket och framhåller att föreningslivet med bättre resurser kan vara ett stort stöd för exempelvis anhörigvården. Vikten av förebyggande insatser poängteras också i skrivelsen. Avslutningsvis understryker PRO att en bra äldrevård kräver ökade resurser.

SPF lämnar i sin skrivelse ett antal konkreta tillägg till äldreomsorgsplanen. Bland annat lyfter SPF fram att det ska finnas en särskild kö för äldre med speciella behov, till exempel äldre som bor i hus utan hiss. SPF understryker att personalen bör ha tillräckligt med tid för att kunna tillgodose omsorgsbehoven bland dem som bor i sitt ordinarie boende. SPF vill också lägga till att det är äldreomsorgspersonalens ansvar att se till att de äldre kan komma ut. Vidare anser SPF, när det gäller samverkan med landstinget, att det bör inrättas äldrevårdcentraler med geriatriker/allmänläkare, tandläkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster, arbetsterapeuter, dietister och kuratorer. SPF preciserar i sin skrivelse formen för vaktmästartjänsten, som SPF vill benämna fixarhjälpen. Stadsdelsförvaltningen bör hålla samman fixarhjälpen och den bör vara

kostnadsfri. SPF lyfter även fram att enkel information om kvalitetssystemets uppbyggnad (med kvalitetsgarantier, klagomålshantering, dokumentation, äldreomsorgsinspektörer och äldreombudsman) bör sändas till samtliga äldre och deras anhöriga.

STADSDELSFÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Vantörs stadsdelsförvaltning anser att innehållet i äldreomsorgsplanen i huvudsak står i överensstämmelse med den pågående utvecklingen i Vantör. För att låna orden från PRO Högdalen-Bandhagen: flera punkter är ”redan diskuterade och väl kända”.

Förvaltningen delar bedömningen att det är framförallt inom hemtjänsten som utvecklingen behöver ske framöver. I Vantör har flera åtgärder initierats för att stärka omsorgen i det ordinarie boendet. Bland annat har förvaltningen startat en mötesplats för äldre och planerar att starta en uppsökande verksamhet för att stödja anhöriga till demenssjuka. Äldreomsorgen har också startat ett projekt inom hemtjänsten om en ny arbetsmodell mellan beställare och utförare, som syftar till att öka både pensionärernas och personalens delaktighet. Den utbildningsinriktning som äldreomsorgsplanen tar upp överensstämmer också med den inriktning som har dragits upp i Vantörs utbildningsplan för äldre- och handikappomsorgen. Personalens specialisering är en av de ingående delarna i denna.

Förvaltningen anser också att det är positivt om alla äldreboende får en gemensam beteckning. Kvarboendeprincipen har medfört att skillnaderna mellan olika boendeformer har suddats ut. I dag kan mycket omsorgsbehövande bo såväl hemma som på servicehus, ålderdomshem och på sjukhem. Detta har inneburit att skillnaderna mellan bemanningen på till exempel ett servicehus och på ett sjukhem har minskat. Därmed har även skillnaderna mellan dygnsavgifterna gjort det. Om man ger äldreboendena en gemensam beteckning skulle det betyda att nomenklaturen bättre avspeglar verkligheten. En sådan förändring innebär samtidigt att riktlinjerna för biståndsbedömningen måste ses över.

Förvaltningen invänder dock mot den benämning som föreslås, vård- och omsorgsboende. Ett mer lämpligt begrepp är, enligt förvaltningen, äldreboenden. Äldreboenden används nationellt, till exempel i den nationella handlingsplanen för äldrepolitiken, och avspeglar bättre boendens inriktning. De kommunala äldreboendena lämnar främst omsorg; vårdinsatser är i första hand landstingens ansvar. Begreppet äldreboende står också i bättre samklang med ädelreformens utgångspunkter om att äldre inte ska bo på institutioner utan i former som mer påminner om ett ”vanligt hem”. Socialstyrelsen har nyligen kritiserat att omsorgen om de äldre kommer i skymundan av vården om de äldre. Med utgångspunkten i detta menar förvaltningen att namnet på boenden för de äldre inte bör föra tankar till institutionell vård.

Utifrån samma resonemang anser förvaltningen även att begreppet korttidsvård är missvisande. Tillfälligt boende är ett bättre begrepp eftersom äldre bor där tillfälligt

under tiden som till exempel en anhörig är sjuk eller den boende precis har lämnat en sjuhusvistelse bakom sig. De bor där i första hand för att få omsorg. Kommunerna har däremot inget ansvar för att erbjuda en person som bor i sitt ordinarie boende rehabilitering inom ett tillfälligt boende; detta är landstingens ansvar. Förvaltningen anser därför att den beskrivning som görs av hälso- och sjukvårdsansvaret inklusive rehabiliteringsansvaret i äldreomsorgsplanen (på sidan 11) inte är rättvisande.

Planen understryker att de särskilda boendena är en gemensam resurs för staden och att samplanering ska ske mellan stadsdelsnämnderna vid boendeplanering. Förvaltningen vill dock framhålla att även om stadens boenden ska ses som en gemensam resurs verkar stadsdelsförvaltningar utifrån egna budgetar, vilket därför i första hand måste styra boendeplaneringen.

Förvaltningen anser att planen, med ett övergripande mål och sex strategier, har fått en tydligare struktur jämfört med den nuvarande äldreomsorgsplanen. Samtidigt vill förvaltningen väcka frågan om det behövs en äldreomsorgsplan. Enligt förvaltningens mening bör äldreomsorgsplanens mål och strategier kunna inordnas i stadens budgetstyrning. Flera styrdokument kan skapa otydlighet kring hur de förhåller sig till varandra, dvs. vilken status de har, och gör det svårare för medborgarna att få en överblick över målstyrningen. Planen ska, tillsammans med av kommunfullmäktige beslutade övergripande inriktningsmål och prioriterade inriktningar, vara det främsta styrinstrumentet för stadens äldreomsorg. Planen omfattar också många ska-formuleringar. Samtidigt används uttryck som ”kommungemensam plattform” och ”vägledande” för att beskriva syftet med planen. Vidare är planen så pass omfattande och detaljrik att det knappast ter sig rimligt att betrakta hela innehållet som ett slags löfte eller en garanti till invånarna. Denna dubbelhet i planens form och innehåll väcker frågor om den omfattar det som invånarna kan förvänta sig att äldreomsorgen *ska* eller *bör* leverera.

Förvaltningen föreslår att nämnden återoppar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från socialroteln.

BILAGOR

1. Remiss av Stockholms Stads äldreomsorgsplan år 2006-2010
2. Protokoll från stadsdelsnämndens pensionärsråds sammanträde den 23 augusti år 2005
3. *Remiss av äldreomsorgsplan 2006-2010*, synpunkter från Pensionärernas Riksorganisation (PRO) Högdalen-Bandhagen
4. *Vantörs pensionärsråd, SPF, vill framföra följande synpunkter på äldreomsorgsplanen år 2006-2010*, synpunkter från Sveriges Pensionärsförbund (SPF) Hagsätra-Rågsved